

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглянуто застосування освітньо-інформаційного середовища у процесі вивчення гуманітарних дисциплін, а саме глобалізацію освітніх мереж для підвищення інтелектуального потенціалу освітніх закладів України.

Ключові слова: навчальний процес, навчально-методичний комплекс, науково-методичне середовище, освітньо-інформаційне середовище, освітньо-інформаційний простір.

Постановка проблеми. Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [1].

Наукові дослідження проблем формування особистості студентів й освіти дорослих спричинили появу таких понять, як «освітній простір та освітнє середовище» [2]. Розвиток освітньо-інформаційного середовища надав можливість вищим навчальним закладам інтенсифікувати навчальний процес та організувати ефективне навчання. Це визначається можливостями інформаційних систем, яке забезпечує:

1. Підвищення якості навчання за рахунок використання викладачами спеціальної інформації та розширення діапазону інформаційних потреб різних напрямів підготовки студентів, забезпечення прозорості та об'єктивності систем моніторингу якості освіти.

2. Усунення територіальних бар'єрів в процесі навчання студентів за рахунок дистанційних форм навчання, забезпечення мотивованої самостійної роботи студентів при оволодінні професією.

3. Суттєве прискорення руху управлінської інформації, автоматизацію процесів організації та управління освітніми процесами.

4. В сукупності це веде до зниження вартості навчання, що сприяє подальшому розвитку навчального закладу.

В більшості навчальних закладів дуже багато зроблено для впровадження інформаційних систем у навчальний процес (кількість комп'ютерів, вихід в мережу «Інтернет», створення системи комп'ютерного простору тощо).

Аналіз дослідження і публікацій. Аналіз зарубіжної науково-педагогічної літератури та інформаційно-аналітичних доповідей міжнародних організацій свідчить, що дослідження сутності процесу академічної мобільності використання освітньо-інформаційного середовища стало предметом вивчення як зарубіжних так і українських науковців. Так, Г. Лаурейс, Х. Ріддер-Сімоенс у своїх наукових працях досліджують проблему періодизації академічної мобільності; С. Маргінсон, Дж. Найт,

У. Тайхлер вивчають тенденції та перспективи розвитку навчального процесу в різних регіонах світу; С. Вінсент-Ланкрін, Ф. Мюхе, аналізують мотивацію суб'єктів організації студентської мобільності та стратегії переміщення іноземних студентів до ВНЗ іншої країни [5].

У дослідженнях українських вчених Н. Б. Булгакової, О. В. Діденка, Г. О. Казлакової, Е. В. Лузік, В. К. Майбороди, В. В. Ягупова сформульовані принципи побудови навчальних систем, визначено напрями застосування ОІС в освіті, розроблені дидактичні та технологічні принципи формування та функціонування відкритої системи навчання. У той же час недостатньо опрацьовані принципи інтеграції ОІС в освітнє середовище навчальних закладів, під якою ми розуміємо відкриту систему, акумулюючи інтелектуальні, культурні, програмно-методичні, організаційні та технічні ресурси.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо проблему більш детально. Впровадження сучасних інформаційних систем в освітню сферу привело до виникнення терміну «інформаційно-освітнє середовище», під яким розуміють територіально і рівнево розподілена конструкція освоєння інформаційно-освітнього простору, метою якої є створення умов, що сприяють виникненню і розвитку процесів освітньо-мережевої взаємодії між об'єктами та суб'єктами середовища, а також формуванню

активності об'єктів, спонуканню освітніх та соціальних ініціатив для розвитку компетентностей як суспільно і особистісно значущої цінності [2].

Побудова єдиного інформаційно-освітнього середовища на базі сучасних інформаційних технологій привносить в навчальний процес нові можливості: поєднання високої економічної ефективності та гнучкості навчального процесу, широке використання інформаційних ресурсів, суттєве розширення можливостей традиційних форм навчання, а також можливість створення нових ефективних форм навчання [3]. Єдине інформаційне середовище дозволяє в області освітньої діяльності оптимально і якісно вирішити:

- планування освітнього процесу за різними програмами, рівнями та формами навчання;
- організацію в електронній формі навчальних заходів;
- представлення навчального матеріалу у довідковій формі;
- перехід від домінування репродуктивної діяльності до творчої;
- надання доступу студентам до інформації, пов'язаної з плануванням, організацією та моніторингом навчального процесу;
- забезпечення комунікативної взаємодії між викладачами, студентами та управлінським апаратом;
- ефективне використання у змістовному процесі освіти навчально-методичних комплексів і матеріалів, які постійно оновлюються.

Вищесказане дозволяє відмітити, що на сьогоднішній день створюються широкі можливості для ефективного розвитку структури освітньо-інформаційного простору. Інформаційно-освітній простір (ІОП) – це керована і динамічно розвинута освітня система, метою якої є створення умов для професійного розвитку суспільства на основі використання сучасних інформаційних технологій. В якості визначального необхідно виділити науково-методичне середовище електронного змісту освіти.

Науково-методичне середовище (НМС) – це сукупність організаційно-педагогічних факторів та умов, міжсуб'єктних і суб'єкт – об'єктних взаємодій у соціальному та просторово-предметному оточенні, які спрямовані на реалізацію науково-методичного забезпечення системи освіти та підвищення кваліфікації, фахової майстерності, розвиток творчості та ініціативи педагогічних працівників ВНЗ [2]. Науково-методичне середовище електронного змісту освіти включає в себе навчально-методичні комплекси, тестові завдання для самостійної роботи, методичні завдання тощо, які реалізують зміст навчальних дисциплін у відповідності до потреб формування компетенцій тощо. Підтримку електронного змісту освіти можуть забезпечити інформаційні центри університету, науково-методичні і навчальні лабораторії кафебри. Інформаційні центри університету, науково-методичні і навчальні лабораторії кафебри забезпечують доступ до навчально-методичних комплексів, матеріалів лекцій та семінарських занять тощо де обговорюються результати успішності студентів [2].

Інформаційні центри, науково-методичні і навчальні лабораторії кафебри наповнюються навчально-методичним електронним комплексом по кожних дисциплінах і містять:

- електронні підручники, які містять теоретичний матеріал, глосарій, а також теми лабораторних та практичних робіт, зразки контрольних питань;
- плани лекційних і практичних занять;
- навчальні завдання для самостійної роботи та вимоги до них;
- завдання до підсумкової атестації;
- опис інформаційних засобів та технологій, необхідних для виконання навчальних завдань;
- методичні вказівки до використання даного комплексу;
- електронні банки тестів;
- короткі конспекти лекцій з дисципліни;
- посилання у мережі «Інтернет» на додаткові інформаційні ресурси з дисципліни;
- додаткові навчальні матеріали (навчальні посібники, журнали тощо).

Навчально-методичний комплекс може надаватись студентам на зовнішньому носію, а також вільно поширюватись по локальній ВНЗ мережі та мережі «Інтернет». Інформаційний банк дисципліни (електронні підручники та посібники, демонстрації, тестові та інші завдання, приклади вже виконаних завдань) постійно поповнюється та оновлюється. Слід відмітити, що одним з компонентів єдиного інформаційного середовища є вільні ресурси мережі «Інтернет», які активніше використовують студенти ніж викладачі [5].

Вільні ресурси мережі «Інтернет» містять електронні матеріали, які знаходяться у вільному доступі і матеріали, які знаходяться на сайті навчального закладу. Використовуючи мережу «Інтернет»,

студент отримує доступ до електронної пошти; до наукових та освітніх web-ресурсів; до електронних тестів з різних дисциплін; до лабораторних дистанційних практикумів; до електронних бібліотек з віддаленим доступом; до online-форумів тощо.

В склад комп'ютерних засобів входять апаратні, програмні та інформаційні компоненти, способи використання яких регламентуються методичним забезпеченням навчального процесу. Наприклад, заняття проводяться в комп'ютерному класі, які підключені в єдину мережу освітньо-інформаційного середовища, що дозволяє максимально використовувати потенціал інформаційних технологій у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Комп'ютерна аудиторія охоплює такі процеси, як підготовка навчального матеріалу, проведення занять, інтерактивне тестування, опитування й дискусії, моніторинг знань студентів. Під час занять може бути використано як електронні підручники й цифрові освітні ресурси, так і авторські заняття, які підготовлені науково-педагогічними працівниками. Усі авторські заняття, що проводяться в комп'ютерній аудиторії, записуються і можуть бути використані в подальшому для самостійної підготовки об'єкта навчання, для обміну досвідом і спільної підготовки навчального матеріалу викладачами (рисунок).

На початку студент самостійно вибирає складність підготовки навчального процесу. Якщо об'єкт навчання успішно склав іспит йому виставляється модульна поточна оцінка, і він переходить на інший рівень підготовки (рівень знань студ. = рівню ECTS). Якщо при контролі знань об'єкт навчання не справився з завданням (рівень знань студ. < рівню ECTS), то студенту пропонується поновити знання, а саме використовується негативний жорсткий зворотній зв'язок. Для оптимального засвоєння знань у випадку коли студент з легкістю справляється з поставленим завданням (рівень знань студ. > рівню ECTS) чи навпаки студенту повторно складно (рівень знань студ. < рівню ECTS) засвоїти навчальний матеріал, тоді використовується позитивний жорсткий зворотній зв'язок, тобто науково-педагогічні працівники надають більш складний навчальний матеріал чи простий відповідно. В залежності від рівня (напряму) підготовки об'єкта навчання та сприймання нового матеріалу пропонується надання інформації в швидкому чи уповільненому темпі, тоді використовується позитивний гнучкий зворотній зв'язок, а коли в процесі підготовки відбуваються зміни у навчальному процесі, наприклад у разі виконання термінових наказів МОН України щодо оптимізації навчання, впровадження новітньої системи підготовки тощо, використовується негативний гнучкий зворотній зв'язок.

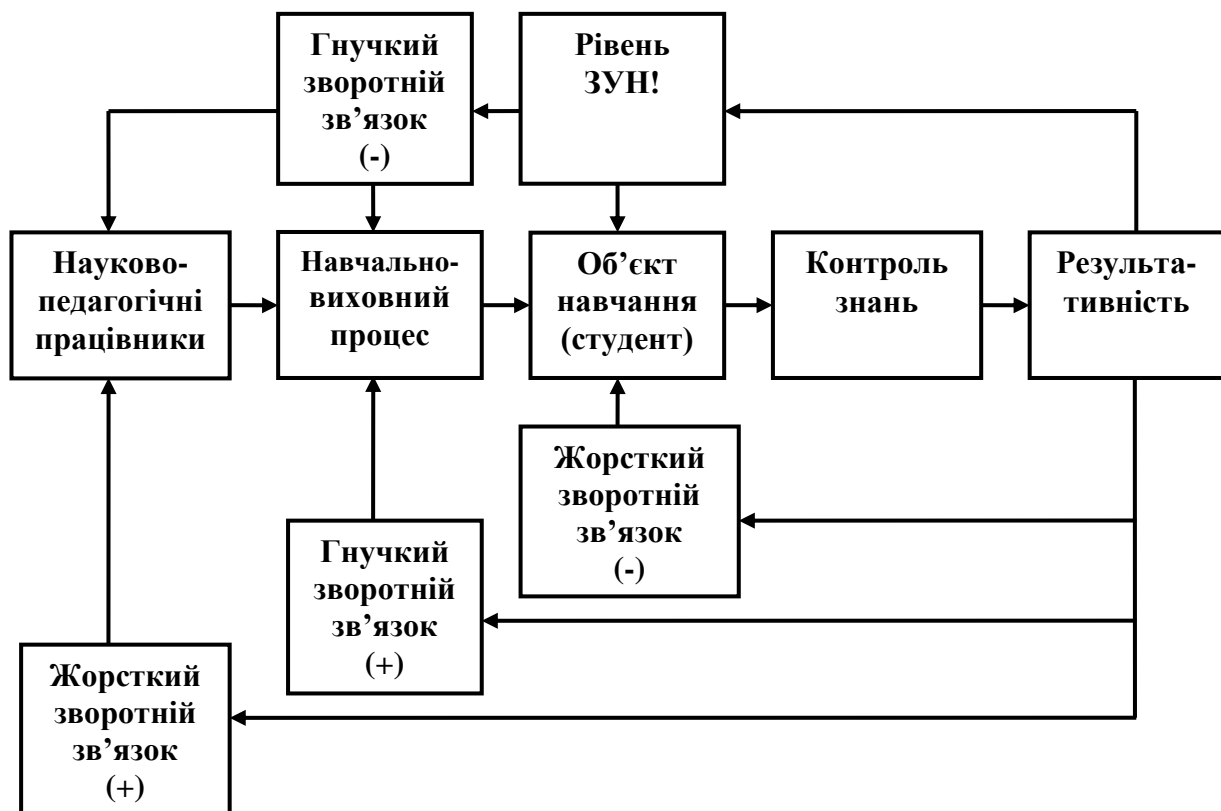

Рис. Структурна схема застосування освітньо-інформаційного середовища у процесі вивчення гуманітарних дисциплін

Одним із найважливіших компонентів єдиного освітньо-інформаційного середовища у процесі вивчення гуманітарних дисциплін є електронна бібліотека. Вона повинна стати повноправним учасником навчально-виховного процесу в системі освіти. Електронна бібліотека може забезпечити доступ до каталогів ресурсів бібліотеки навчального закладу, інших бібліотек (наприклад Dropbox) та бібліотек з якими заключні договори про співробітництво. Визначаючи роль та місце електронної бібліотеки в освітньо-інформаційному середовищі навчального закладу, необхідно відмітити, що однією із найважливіших умов успішного функціонування освітнього процесу є оперативний та ефективний обмін інформацією, яку надають електронні ресурси. Виконуючи основну бібліотечну функцію – зберігання – і не лише своєї, але й спільної навчальної інформації. Електронна бібліотека, в освітньо-інформаційному середовищі навчального закладу займає особливе місце, оскільки виконує роль посередника між інформаційними ресурсами та споживачами інформації, вибираючи при цьому, систематизуючи, зберігаючи та пропонуючи кращі пропозиції з величезного інформаційного масиву [4].

Враховуючи зростаючий інформаційний потік існує необхідність взаємодіяти з іншими підрозділами навчальних закладів України, як суб'єктами нового інформаційно-освітнього середовища. Провідним підходом є включення українських ВНЗ у європейську співдружність як гідних і рівноправних членів. Сучасний український університет може співпрацювати з іноземними ВНЗ в різних формах і напрямках. До таких головних пріоритетів можна віднести: співпрацю з провідними закордонними університетами, реалізацію міжнародних освітніх програм і проектів, здійснення спільної науково-дослідної, видавничої діяльності, організацію міжнародних науково-практичних семінарів і конференцій, обмін викладацькими кадрами і розвиток студентської мобільності [6, 7]. Єдине освітньо-інформаційне середовище навчального закладу є комплексною взаємодією середовища електронного спілкування інформаційних центрів, науково-методичних і навчальних лабораторій. Відповідальними за поповнення ресурсів інформаційного середовища є кафедри, за якість роботи електронної бібліотеки – адміністрація бібліотеки, доступ до Інтернет-ресурсів забезпечують спеціалісти з технічних питань.

Висновки

Обґрунтовано освітньо-інформаційне середовище навчально-виховного процесу у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Його ознаки мають різні рівні прояву, які залежать від керованості інноваційних процесів, цілеспрямованості впровадження інноваційних змін, здатності керівників освіти, методичної служби, навчальних закладів і педагогічних працівників до аналітико експертного оцінювання процесів, що відбуваються під час формування науково-методичного середовища як важливої складової інноваційного розвитку ВНЗ.

Впровадження у навчально-виховний процес ВНЗ підходів щодо реалізації освітньо-інформаційного середовища як складової розвитку процесів освітньо-мережевої взаємодії між об'єктами та суб'єктами навчання дає можливість формуванню активності студентів, спонуканню освітніх та соціальних ініціатив для розвитку компетентності як суспільно і особистісно значущої цінності.

Список літератури

1. *Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки»* від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102. – (Бібліотека офіційних видань).
2. *Литвиненко Г.* Формування науково-методичного середовища : обґрунтування засад та визначення критеріїв ефективності функціонування / Г. Литвиненко – К. : Рідна школа, 2013. – № 6 – С. 57-63.
3. *Прокопенко І. Ф.* Педагогічні технології : Навч. посібник. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов – Харків : Колегіум, 2005. – 224 с.
4. *Сисоєва С. О.* Професійна підготовка викладача-тьютора : теорія і методика : Навч.-метод. посібник / С. О. Сисоєва, В. В. Осадчій, К. П. Осадча. – К.; Мелітополь; ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. – 280 с.
5. *Федорова І. І.* Академічна мобільність українських студентів сучасного освітнього простору / І. І. Федорова, Я. В. Трофименко Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка : Зб. наук. праць. – К. : ВПК Політехніка,

2012. – № 2 (35). – С. 139–144.

6. Глобальна освітня мережа EducaRed : http://www.fundaciontelefonica.com/educacion_innovacion/.

7. Глобальна освітня мережа Global SchoolNet (GSN) <http://www.globalschoolnet.org/index.cfm>.

В. Рахманов

Использование образовательно-информационной среды в процессе изучения гуманитарных дисциплин

В статье рассмотрено применение образовательно-информационной среды в процессе изучения гуманитарных дисциплин, а именно глобализацию образовательных сетей для повышения интеллектуального потенциала образовательных заведений Украины.

Ключевые слова, научно-методическая среда, образовательно-информационная среда, образовательно-информационное пространство, образовательно-методический комплекс, учебный процесс.

V. Rakhmanov

Applying educational and informational environment during the process of studying humanities

The article examines the use of educational and informational environment in the process of studying humanities, namely globalization of educational networks to enhance intellectual potential of educational institutions of Ukraine.

KEYWORDS: EDUCATIONAL AND INFORMATIONAL ENVIRONMENT, EDUCATIONAL AND INFORMATIONAL SPACE, EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL COMPLEX, EDUCATIONAL PROCESS, SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL ENVIRONMENT. УДК 378.1:116.776

В.О. Рахманов, канд. пед. наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглянуто застосування освітньо-інформаційного середовища у процесі вивчення гуманітарних дисциплін, а саме глобалізацію освітніх мереж для підвищення інтелектуального потенціалу освітніх закладів України.

Ключові слова: навчальний процес, навчально-методичний комплекс, науково-методичне середовище, освітньо-інформаційне середовище, освітньо-інформаційний простір.

Постановка проблеми. Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [1].

Наукові дослідження проблем формування особистості студентів й освіти дорослих спричинили появу таких понять, як «освітній простір та освітнє середовище» [2]. Розвиток освітньо-інформаційного середовища надав можливість вищим навчальним закладам інтенсифікувати навчальний процес та організувати ефективно навчання. Це визначається можливостями інформаційних систем, яке забезпечує:

1. Підвищення якості навчання за рахунок використання викладачами спеціальної інформації та розширення діапазону інформаційних потреб різних напрямів підготовки студентів, забезпечення прозорості та об'єктивності систем моніторингу якості освіти.

2. Усунення територіальних бар'єрів в процесі навчання студентів за рахунок дистанційних форм навчання, забезпечення мотивованої самостійної роботи студентів при оволодінні професією.

3. Суттєве прискорення руху управлінської інформації, автоматизацію процесів організації та управління освітніми процесами.

4. В сукупності це веде до зниження вартості навчання, що сприяє подальшому розвитку навчального закладу.

В більшості навчальних закладів дуже багато зроблено для впровадження інформаційних систем у навчальний процес (кількість комп'ютерів, вихід в мережу «Інтернет», створення системи комп'ютерного простору тощо).

Аналіз дослідження і публікацій. Аналіз зарубіжної науково-педагогічної літератури та інформаційно-аналітичних доповідей міжнародних організацій свідчить, що дослідження сутності процесу академічної мобільності використання освітньо-інформаційного середовища стало предметом вивчення як зарубіжних так і українських науковців. Так, Г. Лаурейс, Х. Ріддер-Сімоенс у своїх наукових працях досліджують проблему періодизації академічної мобільності; С. Маргінсон, Дж. Найт,

У. Тайхлер вивчають тенденції та перспективи розвитку навчального процесу в різних регіонах світу; С. Вінсент-Ланкрін, Ф. Мюхе, аналізують мотивацію суб'єктів організації студентської мобільності та стратегії переміщення іноземних студентів до ВНЗ іншої країни [5].

У дослідженнях українських вчених Н. Б. Булгакової, О. В. Діденка, Г. О. Казлакової, Е. В. Лузік, В. К. Майбороди, В. В. Ягупова сформульовані принципи побудови навчальних систем, визначено напрями застосування ОІС в освіті, розроблені дидактичні та технологічні принципи формування та функціонування відкритої системи навчання. У той же час недостатньо опрацьовані принципи інтеграції ОІС в освітнє середовище навчальних закладів, під якою ми розуміємо відкриту систему, акумулюючи інтелектуальні, культурні, програмно-методичні, організаційні та технічні ресурси.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо проблему більш детально. Впровадження сучасних інформаційних систем в освітню сферу привело до виникнення терміну «інформаційно-освітнє середовище», під яким розуміють територіально і рівнево розподілена конструкція освоєння інформаційно-освітнього простору, метою якої є створення умов, що сприяють виникненню і розвитку процесів освітньо-мережевої взаємодії між об'єктами та суб'єктами середовища, а також формуванню активності об'єктів, спонуканню освітніх та соціальних ініціатив для розвитку компетентностей як суспільно і особистісно значущої цінності [2].

Побудова єдиного інформаційно-освітнього середовища на базі сучасних інформаційних технологій привносить в навчальний процес нові можливості: поєднання високої економічної ефективності та гнучкості навчального процесу, широке використання інформаційних ресурсів, суттєве розширення можливостей традиційних форм навчання, а також можливість створення нових ефективних форм навчання [3]. Єдине інформаційне середовище дозволяє в області освітньої діяльності оптимально і якісно вирішити:

- планування освітнього процесу за різними програмами, рівнями та формами навчання;
- організацію в електронній формі навчальних заходів;
- представлення навчального матеріалу у довідковій формі;
- перехід від домінування репродуктивної діяльності до творчої;
- надання доступу студентам до інформації, пов'язаної з плануванням, організацією та моніторингом навчального процесу;
- забезпечення комунікативної взаємодії між викладачами, студентами та управлінським апаратом;
- ефективне використання у змістовному процесі освіти навчально-методичних комплексів і матеріалів, які постійно оновлюються.

Вищесказане дозволяє відмітити, що на сьогоднішній день створюються широкі можливості для ефективного розвитку структури освітньо-інформаційного простору. Інформаційно-освітній простір (ІОП) – це керована і динамічно розвинута освітня система, метою якої є створення умов для професійного розвитку суспільства на основі використання сучасних інформаційних технологій. В якості визначального необхідно виділити науково-методичне середовище електронного змісту освіти.

Науково-методичне середовище (НМС) – це сукупність організаційно-педагогічних факторів та умов, міжсуб'єктних і суб'єкт – об'єктних взаємодій у соціальному та просторово-предметному оточенні, які спрямовані на реалізацію науково-методичного забезпечення системи освіти та підвищення кваліфікації, фахової майстерності, розвиток творчості та ініціативи педагогічних працівників ВНЗ [2]. Науково-методичне середовище електронного змісту освіти включає в себе навчально-методичні комплекси, тестові завдання для самостійної роботи, методичні завдання тощо, які реалізують зміст навчальних дисциплін у відповідності до потреб формування компетенцій тощо. Підтримку електронного змісту освіти можуть забезпечити інформаційні центри університету, науково-методичні і навчальні лабораторії кафебри. Інформаційні центри університету, науково-методичні і навчальні лабораторії кафебри забезпечують доступ до навчально-методичних комплексів, матеріалів лекцій та семінарських занять тощо де обговорюються результати успішності студентів [2].

Інформаційні центри, науково-методичні і навчальні лабораторії кафедри наповнюються навчально-методичним електронним комплексом по кожних дисциплінах і містять:

- електронні підручники, які містять теоретичний матеріал, глосарій, а також теми лабораторних та практичних робіт, зразки контрольних питань;
- плани лекційних і практичних занять;
- навчальні завдання для самостійної роботи та вимоги до них;
- завдання до підсумкової атестації;
- опис інформаційних засобів та технологій, необхідних для виконання навчальних завдань;
- методичні вказівки до використання даного комплексу;
- електронні банки тестів;
- короткі конспекти лекцій з дисципліни;
- посилання у мережі «Інтернет» на додаткові інформаційні ресурси з дисципліни;
- додаткові навчальні матеріали (навчальні посібники, журнали тощо).

Навчально-методичний комплекс може надаватись студентам на зовнішньому носію, а також вільно поширюватись по локальній ВНЗ мережі та мережі «Інтернет». Інформаційний банк дисципліни (електронні підручники та посібники, демонстрації, тестові та інші завдання, приклади вже виконаних завдань) постійно поповнюється та оновлюється. Слід відмітити, що одним з компонентів єдиного інформаційного середовища є вільні ресурси мережі «Інтернет», які активніше використовують студенти ніж викладачі [5].

Вільні ресурси мережі «Інтернет» містять електронні матеріали, які знаходяться у вільному доступі і матеріали, які знаходяться на сайті навчального закладу. Використовуючи мережу «Інтернет», студент отримує доступ до електронної пошти; до наукових та освітніх web-ресурсів; до електронних тестів з різних дисциплін; до лабораторних дистанційних практикумів; до електронних бібліотек з віддаленим доступом; до online-форумів тощо.

В склад комп'ютерних засобів входять апаратні, програмні та інформаційні компоненти, способи використання яких регламентуються методичним забезпеченням навчального процесу. Наприклад, заняття проводяться в комп'ютерному класі, які підключені в єдину мережу освітньо-інформаційного середовища, що дозволяє максимально використовувати потенціал інформаційних технологій у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Комп'ютерна аудиторія охоплює такі процеси, як підготовка навчального матеріалу, проведення занять, інтерактивне тестування, опитування й дискусії, моніторинг знань студентів. Під час занять може бути використано як електронні підручники й цифрові освітні ресурси, так і авторські заняття, які підготовлені науково-педагогічними працівниками. Усі авторські заняття, що проводяться в комп'ютерній аудиторії, записуються і можуть бути використані в подальшому для самостійної підготовки об'єкта навчання, для обміну досвідом і спільної підготовки навчального матеріалу викладачами (рисунок).

На початку студент самостійно вибирає складність підготовки навчального процесу. Якщо об'єкт навчання успішно склав іспит йому виставляється модульна поточна оцінка, і він переходить на інший рівень підготовки (рівень знань студ. = рівню ECTS). Якщо при контролі знань об'єкт навчання не справився з завданням (рівень знань студ. < рівню ECTS), то студенту пропонується поновити знання, а саме використовується негативний жорсткий зворотній зв'язок. Для оптимального засвоєння знань у випадку коли студент з легкістю справляється з поставленим завданням (рівень знань студ. > рівню ECTS) чи навпаки студенту повторно складно (рівень знань студ. < рівню ECTS) засвоїти навчальний матеріал, тоді використовується позитивний жорсткий зворотній зв'язок, тобто науково-педагогічні працівники надають більш складний навчальний матеріал чи простий відповідно. В залежності від рівня (напряму) підготовки об'єкта навчання та сприймання нового матеріалу пропонується надання інформації в швидкому чи уповільненому темпі, тоді використовується позитивний гнучкий зворотній зв'язок, а коли в процесі підготовки відбуваються зміни у навчальному процесі, наприклад у разі виконання термінових наказів МОН України щодо оптимізації навчання, впровадження новітньої системи підготовки тощо, використовується негативний гнучкий зворотній зв'язок.

Рис. Структурна схема застосування освітньо-інформаційного середовища у процесі вивчення гуманітарних дисциплін

Одним із найважливіших компонентів єдиного освітньо-інформаційного середовища у процесі вивчення гуманітарних дисциплін є електронна бібліотека. Вона повинна стати повноправним учасником навчально-виховного процесу в системі освіти. Електронна бібліотека може забезпечити доступ до каталогів ресурсів бібліотеки навчального закладу, інших бібліотек (наприклад Dropbox) та бібліотек з якими заключні договори про співробітництво. Визначаючи роль та місце електронної бібліотеки в освітньо-інформаційному середовищі навчального закладу, необхідно відмітити, що однією із найважливіших умов успішного функціонування освітнього процесу є оперативний та ефективний обмін інформацією, яку надають електронні ресурси. Виконуючи основну бібліотечну функцію – зберігання – і не лише своєї, але й спільної навчальної інформації. Електронна бібліотека, в освітньо-інформаційному середовищі навчального закладу займає особливе місце, оскільки виконує роль посередника між інформаційними ресурсами та споживачами інформації, вибираючи при цьому, систематизуючи, зберігаючи та пропонуючи кращі пропозиції з величезного інформаційного масиву [4].

Враховуючи зростаючий інформаційний потік існує необхідність взаємодіяти з іншими підрозділами навчальних закладів України, як суб'єктами нового інформаційно-освітнього середовища. Провідним підходом є включення українських ВНЗ у європейську співдружність як гідних і рівноправних членів. Сучасний український університет може співпрацювати з іноземними ВНЗ в різних формах і напрямках. До таких головних пріоритетів можна віднести: співпрацю з провідними закордонними університетами, реалізацію міжнародних освітніх програм і проєктів, здійснення спільної науково-дослідної, видавничої діяльності, організацію міжнародних науково-практичних семінарів і конференцій, обмін викладацькими кадрами і розвиток студентської мобільності [6, 7]. Єдине освітньо-інформаційне середовище навчального закладу є комплексною взаємодією середовища електронного спілкування інформаційних центрів, науково-методичних і навчальних лабораторій. Відповідальними за поповнення ресурсів інформаційного середовища є кафедри, за якість роботи електронної бібліотеки – адміністрація бібліотеки, доступ до Інтернет-ресурсів забезпечують спеціалісти з технічних питань.

Висновки

Обґрунтовано освітньо-інформаційне середовище навчально-виховного процесу у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Його ознаки мають різні рівні прояву, які залежать від керованості інноваційних процесів, цілеспрямованості впровадження інноваційних змін, здатності керівників

освіти, методичної служби, навчальних закладів і педагогічних працівників до аналітико експертного оцінювання процесів, що відбуваються під час формування науково-методичного середовища як важливої складової інноваційного розвитку ВНЗ.

Впровадження у навчально-виховний процес ВНЗ підходів щодо реалізації освітньо-інформаційного середовища як складової розвитку процесів освітньо-мережевої взаємодії між об'єктами та суб'єктами навчання дає можливість формуванню активності студентів, спонуканню освітніх та соціальних ініціатив для розвитку компетентності як суспільно і особистісно значущої цінності.

Список літератури

8. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102. – (Бібліотека офіційних видань).

9. Литвиненко Г. Формування науково-методичного середовища : обґрунтування засад та визначення критеріїв ефективності функціонування / Г. Литвиненко – К. : Рідна школа, 2013. – № 6 – С. 57-63.

10. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології : Навч. посібник. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов – Харків : Колегіум, 2005. – 224 с.

11. Сисоєва С. О. Професійна підготовка викладача-тьютора : теорія і методика : Навч.-метод. посібник / С. О. Сисоєва, В. В. Осадчий, К. П. Осадча. – К.; Мелітополь; ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. – 280 с.

12. Федорова І. І. Академічна мобільність українських студентів сучасного освітнього простору / І. І. Федорова, Я. В. Трофименко Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка : Зб. наук. праць. – К. : ВПК Політехніка, 2012. – № 2 (35). – С. 139–144.

13. Глобальна освітня мережа EducaRed : http://www.fundaciontelefonica.com/educacion_innovacion/.

14. Глобальна освітня мережа Global SchoolNet (GSN) <http://www.globalschoolnet.org/index.cfm>.

V. Рахманов

Использование образовательно-информационной среды в процессе изучения гуманитарных дисциплин

В статье рассмотрено применение образовательно-информационной среды в процессе изучения гуманитарных дисциплин, а именно глобализацию образовательных сетей для повышения интеллектуального потенциала образовательных заведений Украины.

Ключевые слова, научно-методическая среда, образовательно-информационная среда, образовательно-информационное пространство, образовательно-методический комплекс, учебный процесс.

V. Rakhmanov

Applying educational and informational environment during the process of studying humanities

The article examines the use of educational and informational environment in the process of studying humanities, namely globalization of educational networks to enhance intellectual potential of educational institutions of Ukraine.

Keywords: educational and informational environment, educational and informational space, educational and methodical complex, educational process, scientific and methodical environment.